

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 8/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 18. avgusta 1934. Štev. 33 — Leto III. IZHAJA VSAKO SOBOTO

Moralna upravičenost

Kdaj je delavec moralno upravičen upirati se znižanju svojih prejemkov in kdaj je upravičen zahtevati zvišanje teh prejemkov?

Trboveljski revirji so bili pozorišče številnih mezdniških sporov, ki so pa šli mimo javnosti več ali manj neopaženo. Delavci so skušali braniti to, kar so imeli, pa so morali popuščati korak za korakom, ker so bili več ali manj prepričani, da jim ni treba. Vsi svoj čas javnost še ni tako točno poznala celotnega trboveljskega problema. Tudi so bile svojčas mezde na toliko višini, da so za delavce za najskromnejše preživljanje delavstva in delavskih družin. Brez redukcije plač pa je zgubil trboveljski rudar od leta 1929. dalje samo vsled znižanja delovnih dni skoro tretjino svojih prejemkov. Mesto normalnih 26 dni na mesec je delal le še povprečnih 17 dni in seveda tudi le za teh 17 dni prejema bomo mezdno.

Delavstvo je molčalo in trpelo ter v nadi na boljše čase, predvsem pa v nagonu samobrambe živelo iz dneva v dan in ležlo v dolgovih. Ti dolgovni znašajo danes ca 5 milijonov Din samo na živilih, nadaljnjih ca 4 milijone Din pa na obleki in obutvi. Vsota 9 milijonov Din predstavlja ogromno breme trboveljskega delavca, ki nima nobenega kredita več, pa mu njegovi prejemki ne zadostujejo za kritje vsakdanjih potreb. Kako naj plača stare dolgove, če mora napraviti novo, ako se hoče preživeti? Ko se je TPD 27. junija 1934 najavljala redukcija prejemkov za 6 odstotkov znižala na 1 Din za vsak delovni dan, je nepoučena javnost za vsak delovni dan, je nepoučena javnost morala smatrati, da je odpor delavstva proti tej navidez tako malenkostni redukciji neupravičen in moralno neupravičen. Navidez, kajti v resnici je moral tudi ta odtegljaj težko odjekniti v srcih naših rudarjev, to tembolj, ker so živeli v trdnem prepričanju, da povzročanje kontingenta TPD pri dobavi premoga državnim železnicam za mesečnih 6000 ton ni bilo doseženo v prid TPD, marveč v prid bednega delavca.

Kdor hoče soditi in obsojati, ta se mora vživeti v vlogo onega, ki je predmet dotične sodbe in obsojbe, mora poznati natančno njegove življenjske prilike in njegovo duševno razpoloženje, ki ni in ne more biti samo na trenutnem stanju, marveč črpa svoje temelje iz daljše ali krajše prošlosti. Široki javnosti je vse premalo znano strahotno trpljenje našega delavca, ki je v resnici trpin na svoji lastni zemlji in mučenik podzemnih zakladov svoje rodne grude. Mal sprehod po revirjih, opazovanje izmučenih obrazov in izmognjenih teles, predvsem pa pogled na bedno delavsko mladino — vse to govori več kot knjiga, vse to mora prepričati vsakega objektivnega opazovalca mnogo globlje kot ne vem koliko shodov in člankov. Večletno pomanjkanje, neprestano padanje prejemkov in življenje v neprestanem strahu, da bodo ti že sedaj nemogoči prejemki slej ali prej padli še bolj, to je ono, kar ustvarja iz delavskega srca trpina meko apatično, napram vsakemu nezaupno maso, ki je obupala nad vsem svetom, ne pričakuje pomoči od nikogar in je vsled tega razpoložena poslužiti se ob vsakem trenutku skrajnih sredstev, ki so ji na razpolago. Kdo si more lastiti pravico obsojati to maso, če kdaj greši ali pa napravi kakšno taktično napako. To niso problemi, ki se jih da presojati in obravnavati zgolj s stališča mrzlih zakonov in pa po normalnem rednega gospodarskega življenja, problem trboveljskega delavca in s tem problem vsega ostalega nezadostno plačanega delavstva je danes prvenstveno psihološki. Tega se mora zavedati prav vsi, predvsem seveda delodajalci, poleg njih pa tudi celokupna javnost in z njo vsi oni faktorji, kojih dolžnost je sodelovati pri reševanju takih problemov.

Sedaj po zaključku že drugega mezdnega spora v letu 1934, je treba pogledati nazaj in napraviti iz prošlosti pravilne zaključke, da ne bodo storjene enake napake tudi v bodočnosti. In prvi nauk more in mora biti ta, da se delavstvu ne sme pod nobenim pogojem diktirati. Psihološko stanje delavstva ne prenese nobenega diktata in prav gotovo je delavstvo danes nedostopno vsaki tako trezni besedi, če je izrečena napram njemu v preveč ostri, zapovedujoči obliki. Delavec se zaveda, da zavisi njegova eksistenca od podjetja, ki mu daje kruh. Delavec bo vsled tega lojalno pristal na znižanje svojih prejemkov, seveda le pod pogojem, če se ga prepriča, da je to znižanje nujna in neizbežna posledica gospodarskega stanja dotičnega podjetja. Ali se je skušalo prepričati rudarja, da TPD v resnici ni v stanju plačevati prejšnjih mezd? Ali se je kdo potrudil do delavca ter mu v imenu delodajalke razložil vsaj v širokih obrisih one nujne okoliščine, ki onemogočajo nadaljevanje dela, če se ne izvrši znižanje njegovih prejemkov? Ne, nikdo ni tega poskušal, izdana je bila okrožnica, ki je dik-

Afera Jugo-Steyer

(Nadaljevanje.)

Rešiti je najprej vprašanje o pravilnosti računov, priloženih carinskim deklaracijam. Glede tega se sodišče oslanja na pričevanje carinskega kontrolorja Radmanovića Milivoja, ki je vršil carinsko preiskavo in ki je izpovedal kot priča, da so bile takrat ugotovljene dvojne fakture. V letih 1928 in 1929 so začeli prihajati prvi vagoni pošiljatev za tvrdko v Ljubljani in je za to blago vodila tvrdka Jugo-Steyer poseben konto, takozvan šiling-konto, ki se ujema z izvlečkom paralelnega konta, ki ga je vodila centrala v Steyerju. V svrhu carinjenja pa je pošiljala centrala poleg faktur s pravo vrednostjo blaga še falsificirane tako zvane carinske fakture z nižjo vrednostjo blaga za približno 50%.

Tvrdka Jugo-Steyer je nato te fakture predlagala carinarnici v svrhu carinjenja, ker se vrši carinjenje po vrednosti. Teh falsificiranih faktur pa pri Jugo-Steyer sploh niso knjižili, temveč samo prave fakture. To postopanje je odredila centrala na Dunaju. Leta 1930. se je postopalo pa drugače. Če je bilo poslano od Steyer Werke v Avstriji blago v Ljubljano je izstavila avstrijska centrala v tri fakture, in sicer carinsko fakture, s približno 50% znižano vrednostjo blaga, drugo fakture, takozvano licenčno fakture, v kateri je navajala znesek, ki je predstavljal razliko med faktno vrednostjo blaga in med ono, ki je bila označena v carinski fakturi. Poleg tega je tvrdka Steyer Werke izstavila za vsako blago še takozvane polne fakture, ki so vsebovale vrednost blaga kot vsoto zneskov v carinski in licenčni fakturi. Od teh faktur je tvrdka Jugo-Steyer predlagala carinarnici edinele takozvane carinske fakture in v knjigovodstvu knjižila carinske in licenčne fakture ne pa več takozvanih polnih faktur. Leta 1930. se pojavi namreč dogovor med centralo in ljubljansko podružnico, tičoč se takozvanih licenčnih pristojbin, po katerem se mora za vsako pošiljko blaga plačevati določena licenčna pristojbina. Prav tako se je tak dogovor sklenil leta 1931. in se je tako razlikla med polnimi in carinskimi fakturami izkazovala kot pristojbina za licenco in patente. Glede posameznih carinskih deklaracij navaja priča, da je leta 1929, oškodovala tvrdka s carinskimi dekl. v svežnju A) državo za Din 414.189-05 v srebru ter dalje v nadaljnjih svežnjih B) do H) še za toliko, da znaša celokupna škoda, ki jo je utrpela država pri tem postopanju tvrdke znesek Din 1.779.431-96. Izpovedba te priče je v soglasju s korespondenco tvrdke, ki jo je zasledila car. preiskava. Z dopisom d/104 z dne 18. decembra 1928 pravi ljubljanska podružnica svoji centrali, da so car. fakture namenjene samo za uporabo pri carini, ne pa za medsebojni obračun z bog česar naj se zmanjša prava vrednost blaga za 55% ter pristavlja celo primer, da naj se sestavi del, ki stane 2 S v fakturi označi z 0-90 S. Z dopisom z dne 12. 1. 1929 je centrala potrdila dopis ljubljanske podružnice z dne 8. 1., označen kot strogo zaupen, v katerem toži ljubljanska podružnica, da je s težavo ušla komisiji ugotoviti vrednost pošiljke pri ljubljanski carinarnici, vsled česar bo treba v bodoče carinisti blago pri carinarnici v Mariboru, kar se je deloma res vršilo. Nato pa s številnimi dopisi zahteva v svrhu nižjega carinjenja znižanje prave vrednosti blaga v fakturah za carinsko postopanje. Tako pravi v dopisu z dne 2. 7. 1929, naj se fakture znižajo na 40% prave vrednosti, enako v dopisih št. 2256 z dne 18. 6. 1929 in za 50% v dopisu št. 998 z dne 24. 4. 1929. V dopisu št. 2787 z dne 7. 9. 1929 pravi, naj se po forma carinske fakture izdajo s poljubnimi, kolikor mogoče nizkimi cenami, dalje z dopisom št. 2730 z dne 29. 8. 1929, v katerem pravi ljubljanska filijala centralo v Steyerju za protoma fakture in izvirne certifikate na 40% prave vrednosti blaga, katero postopanje pa je dovedlo kasneje celo tvrdko samo v zadrego, ker ni mogla zbog tako znižanih računov dobiti dovolj deviz za plač-

tirala, vsled tega pa tudi zrevoltirala delavstvo.

Nismo demagogi, zavedamo se, da mora obstojati red v državi, če naj sploh živi kot praven organizem, zavedamo se pa ravno tako, da je delavec živ organizem, ki samostojno misli in samostojno presoja s svojega stališča postopanje delodajalca. Baš to nalaga delodajalcu dolžnost, da si navede delavca, mu daje vpogleda v stanje podjetja in si ustvari v njem resničnega sodelavca. Pri predpogoj pa bodi: Plačaj delavca, da more živeti vsaj najbednejše življenje. — Kdor ne dela, naj ne je! Veljati pa mora tudi geslo: Kdor ne plačuje delavca vsaj toliko, da si ta lahko nabavi najnujnejše življenjske potreščine, ta ni nikak podjetnik in kot tak ne zasluži nobene pomoči niti merodajnih faktorjev niti javnosti. Tak podjetnik nima moralne pravice sklicevati se na obstoječe zakone in zahtevati njih uporabo napram delavstvu, pač pa ima delavstvo takega podjetja vso pravico do moralne in materialne podpore celokupne javnosti in to tudi tedaj, če mu je zašel v njegovem obupnem boju korak nekoliko s prave poti.

I. C.

„POHOD“ živi samo od naročnine!

nje blaga (dopis na centralo št. 2903 z dne 24. 8. 1929). Tudi z dopisom 2834 z dne 15. 9. 1929 pravi ljubljanska filijala centralo v Steyerju za pro forma carinsko fakture. Z dopisom št. 3099 z dne 27. 10. 1929 zahteva ljubljanska podružnica, naj bi se »enako v oddelku za avtomobile izstavljale pro forma fakture, v katere naj bi se vstavljale cene s 60% cenika centrale, vendar tako, da se pojavijo reducirane cene kot netto zneski in se ne odtegne noben rabat«. Dalje izhaja iz dopisa ljubljanske filijale na centralo Steyer št. 4308 z dne 9. 12. 1929, naj »se carinska fakture tako izstavi, da se postavi v račun samo 40% prave vrednosti sestavnih delov, vendar tako, da se javljajo v fakturi kot netto zneski in se rabat kot tak v fakturi sploh ne izražajo«. Korespondenca iz leta 1930. nima več tako številnih zadevnih dopisov, ker je očitno tako postopanje postalo že uzuelno, kar v ostalem pove tudi obd. Andlingerja in pa priča Marija Tinta, vendar vsebuje tudi dopis z dne 26. 5. 1930 prošnjo ljubljanske filijale, naj se označi vrednost blaga s 50% vrednosti v carinski fakturi.

Iz tega izhaja, da so računi, predloženi v carinskem postopanju netočni, ker so se izstavljali sistematično na znatno nižjo vrednost, kakor je bila dejanska vrednost, ki se je v ostalem medsebojnem obračunu med filijalo in centralo obračunavala v polnem znesku (leta 1928/1929) ter pravilneje leta 1930. in nadalje, ko se je polna vrednost knjigovodstveno provedla v tem, da so se provedle carinske fakture in licenčne pristojbine, kar odgovarja pravi vrednosti blaga. Pripomniti je, da seveda dogovora iz leta 1930. in leta 1931. tičoč se obračunavanja licenčne pristojbine, med filijalo in centralo blaga nimata nobenega vpliva, kar je vrednost blaga v stvari sami in se bi morala ta ugotavljati pri car. postopanju ne pa v sporazumni ugotovitvi med pošiljateljem in deklarantom blaga. V tem postopanju gre samo za način obračunavanja med centralo in filijalo, ki pa na pravi vrednosti blaga, ki je carinjenju ad valorem, ničesar ne izpremeni.

Vendar v podrobnosti razmotrivanje nizkega deklariranja blaga ni bilo posebi, ker manjka, kakor izhaja iz naslednjega, formalni element za kazensko odgovornost po § 8. car. zakona.

Nedvomno je, da so vsi obdolženci vedeli za zgoraj označeno poslovanje med filijalo in centralo, ker so bili vsi na vodilnih mestih tvrdke in je gorjeni način poslovanja s centralo bistveno značilen za ves ljubljanski podružnico. Vendar to ne zadostuje samo po sebi za kaznivost v smislu § 169 car. zak., ki zahteva izrečno jamstvo deklaranta za pravilnost računa, predloženega v carinskem postopanju, in sicer s podpisom na carinski deklaraciji sami.

Iz gorenjega izhaja, da v nobenem primeru ni tvrdka Jugo-Steyer tako, kot bi morala biti kot družba z omejeno zavezo, podpisala garancijsko izjavo samo dr. Hauer, in sicer v zadnji zgoraj navedeni carinski stvari, št. 10.040 z dne 7. 9. 1931, a ta podpis nima izjave, da jamči za pristnost predloženega računa. Pri vseh ostalih primerih so podpisovali garancijske izjave deloma izrečno carinski posredniki, večinoma so pa opremljene garancijske izjave z neko nečistljivo črko, ki v stvari ničesar ne pomeni. Carinarnice so take račune sprejemale in propustile očitno tudi možnost, da se poslužijo možnosti komisije ocenitve blaga, kar se je sicer enkrat skoro zgodilo in o tem piše zgoraj cit. dopis filijale na centralo z dne 12. 1. 1929. Carinarnice tudi niso očitno nobene važnosti polagale na to, da je tvrdka kot firma pravilno podpisala, daš nosijo carinske deklaracije skoraj brez izjeme na čelu oznacbo »protokolirana tvrdka«.

Iz gorenjega dokaznega materiala izhaja, da nobenemu izmed obdolžencev ni dokazano, da so s svojim podpisom na računih, priloženih car. deklaracijam jamčili za njihovo pristnost, zbog česar ni podana kazenska odgovornost v smislu § 169 car. zakona in je torej prostorek utemeljen.

Pokazali smo na en pojav, ki se je izmed mnogih iznesel v javnost in obravnaval na kompetentnih forumih, tako, da ga danes lahko brez strahu pred posledicami, katerim je podvrženo pisanje, pokažemo našim čitateljem kot prvega izmed tistih pojavov, katere smo obvezani razkrinkati in obsojati. Naše stališče je vsem dobro znano, ne upiramo se tujeim in jih ne napadamo ako so pošteni in tujeim, toda kdor hoče postopati in postopati na sličen način kot je to delala tov. Jugosteyer ta naj računa na odpor in na neizogibne posledice vseh prizadevanj in neprizadevanj. Kajti napram tretjim osebam se čutimo vsi kot celota in kdor še danes misli, da je Jugoslavija nekakšna kolonija, kjer se lahko na »razne« načine delajo mastni zaslužki, za tega je bolj, da dobere svoja šila in kopita.

Ni to edini primer, imamo še mnogo sličnih, in kolikor primerov, toliko je načinov in poti, katerih se posamezni »dobrodošli gostje« poslužujejo. Ni redko, da se vse to maskira z imenom znanega nacionalista, oziroma z njegovo osebo. Taka dejanja zaslužijo še hujše obsojanje. Upamo pa, da bomo v kratkem lahko pokazali na velike madeže nekaterih danes še čistih »angelov«. Sanein Boris.

O komasaciji zemljišč

Zadnje čase je čede čuti o namerah za pospeševanje in popularizacijo komasacije ali zlozbe zemljišč.

Ta namera je gotovo dobra in so omenjene namere vse hvalne vredne. Saj je pri nas kmetijska posest silno razkosana. Posestnice v izmeri 5—7 hektarov z gozdom vred ima dostikrat do 30, pa tudi do 90 majhnih, večinoma zelo raztresenih in med seboj zelo oddaljenih parcelic.

V Sloveniji razen v Prekmurju prehaja jo posestva na naslednike v glavnem celotno, le tuintam dobe prevzemniki bratje in sestre tudi kake deleže v naravi. V Prekmurju pa je običajna takozvana naravna delitev zemljišč na naslednike. To je prisililo razmere že skoraj do absurda, parcelice so dostikrat celo manjše kot po 100 m². Pa naj jih ima posamezni srečni (nesrečni) potomec tudi več po številu, družinska eksistenca na takih »flikah« vendar ni mogoča. Tako nastaja kmetijski proletarijat.

Pa neglede na Prekmurje je v Sloveniji kmetijska posest tako razkosana in so parcele večinoma tako majhne, da je obdelovanje s stroji skoraj povsem nemogoče, vsaj pa nerentabilno.

Vrhu tega se iz razumljivega pohlepa kmeta po zemlji in lahke vnovljivosti zemlje vršijo dan za dnem prostovoljna odtujevanja zemlje, da prisilnih niti ne vključujemo. Promet z zemljišči je dokaj živ. Posledica tega je neutemeljeno naraščanje zemljišnih cen preko stvarne vrednosti. To dejstvo povzroča, da se v zemljo investirani kapital ne more niti primeroma prav obrestovati tudi tedaj me, če bi konjunktura za kmet pridelke bila boljša. To je posledica tega, narodno gospodarsko nedopustnega početja.

Nadaljnje posledice privatno gospodarskega greha, ki izvirajo iz razkasanosti zemljišč so: velika zamuda pri delu na mnogobrojnih, dostikrat močno druga od druge oddaljenih »flikah«, pregled in nadzor dela je skoraj nemogoč, obraba orodja je veliko večja, delo je opravljeno slabše, muka gospodarja, delavcev in vprežne živine je večja, površina obdelovalne površine se zmanjšuje vsled mej, mnogih potov (ki bi se pri zlozbi dali urediti pametneje), dogajajo se odra-

vanja in končno, kar ni najmanjše zlo, iz teh razmer se pojavljajo sovraštvo in preprij med mejači ter težke tožbe, ki dostikrat pogoltajo vso parcelo ali celo vse posestvo, če ne neposredno pa posredno. V tem pogledu je naša ožja kmetijska zgodovina prav žalostna.

Zlozba zemljišč to odpravi. Pri zlozbi ima načeloma vsak udeležencem dobiti isto površino kulturno enake kakovosti v enem, dveh ali treh velikih kosih s potrebnimi dohodi in v celoti prejšnji popolnoma enako vrednost. Parcele dobe primernejšo obliko, meje so ravne, gleda se tudi na to, da dobi posestnik novo zemljišče v isti približni povprečni oddaljenosti. Spori odpadejo, pravde odpadejo. Nastaja večji red, obdelovalni stroški se zmanjšujejo.

Do tu je navidezno vse v redu. Toda promet z zemljišči kljub temu ne poneha. Ko bi se menjali samo lastniki celih kmetij in ne posameznih parcel, bi še bilo, toda komasirana ali zlozlena posest se kmalu zopet tuga, deli in prodaja v manjše parcele in tako navadno nikoli ni dolgo, da se cel hektar naenkrat znajde v isti razkasanosti kot je bil prej. Z veliko muko in v velikimi javnimi žrtvami izvršena komasacija je bila zastoj, kajti nastopilo je zopet isto zlo kot je bilo pred zlozbo.

Kakor je sicer komasacija zemljišč in ureditev posestnih odnošajev predpogoj urejenemu, racionalnemu kmetovanju (brez komasacije ga pri nas ni), tako je uspeh komasacij večjim delom — ničev, dokler ni odstranjena možnost zopetnega postopnega razkosavanja komasiranih zemljišč na »flikke«.

Če hočemo to doseči, je prej in davno prej pred komasacijo treba urediti kmetijsko dedno pravo in še nekaj drugih ukrepov. S tem naj bo najprej onemogočena vsaka naravna delitev kmetij na potomece, ker to pri nas gospodarsko dejansko ni več pametno in ne opravičljivo. Dedno pravo pa raj bi določilo tudi neko gotovo površino, ispod katere se kmetija ne bi smela zmanjševati.

Ako naj tedaj imajo komasacije res pravi uspeh in naj to ne bo le bolj neko zajejanje vode z rešetom, tedaj je na vsak način prej urediti kmetijsko dedno pravo,

Tuji nazivi naših krajevnih imen

Za dostavljanje pisem, dopisnic itd. iz inozemstva z naslovom v tujih jezikih, z imeni v tuji obliki je bil res že skrajni čas, da je naša direkcija pošte zavzela nacionalno stališče! Do pred kratkim se je namreč vsa došla pošta morala dostaviti brez ozira na to, v kateri obliki so naša imena navedena. Sedaj se taka pisma in ostala pošta vrača naslovniku z vprašanjem ob tujem imenu in s pripombo »n'existe pas« — ne eksistira! V resnici tudi ne eksistira več kak Marburg, Pettau, Cilli itd.! V skoro vseh slučajih je raba teh imen — politika! Da je to tako, vidimo iz dejstva, da se Nemci nikakor ne morejo odločiti »pravice«, ker tudi prisiljeni napisati slovensko ime, ga pišejo za svojim in v oklepaju! Poznam nekaj zagriženih primerov, v katerih se odposiljatelj nikakor ne more odločiti napisati Maribor, itd. in podčrtati raje ime na žigu naše pošte. Nekateri jeznost prečrtajo ime v cirilici! Zato žrtve (Maribor itd.) se odškodujejo z dostavki kot »Untersteiermark« ali navedejo reko, ki je nemška: »a. d. Draue«, »a. d. Sann«, z nemškimi nazivi ulic ali ščimerkoli, kratkoma, naslov je do pičice nemški ali italijanski, samo mesto je — naš! Ker pa je to naše ime v nemškem miljeju, zgleda kot umetno, vrinjeno, ukradeni! Ni dvoma, da je to nalašč in prebrisanost! Odposiljatelj se namreč dobro zaveda, da se pismo mora dostaviti, če je le eno ime slovensko, ker je s tem pošta informirana, v kateri okolici je dotični kraj (nemški) iskaliti! Mi smo res tudi tako neumni, da se damo speljati na led! Če kdo piše v mesto je seveda manjši greh kot če piše ime vasi po svoje (tuje za nas) — ker imajo mesta v raznih jezikih čisto razne nazive (Dunaj, Viden, Wien, Beč, Vienna, itd.). To pa ne velja n. pr. za naša mesta, ki niso svetovno znana in so ali Maribor ali Marburg, itd. kvečjemu v treh oblikah: Ljubljana — Laibach — Lubiana! Če pa pišemo »Dunaj«, ga dobim ekspresno vrnjenega! Še točneje funkcijonira v teh slučajih italijanska pošta. Če pa razen tega gre še za ogrožen kraj, do katerega misli tujec, da ima kakšno pravico do njega, je tako stvar nacionalistu nemogoče dostaviti! Nesramna prepotenca pa je rabiti nemške nazive tudi za zadnjo gorsko vasico! Če piše Lah v Logatec, ki je bil že okupiran, ne more drugače nasloviti kot »Longaticus«, ker je to njegova »pravica«, rimski Longaticum. Če hoče Italijan — »Lubianus« je to malce bolj smešno (ne preveč!), zadnja vas v Dalmaciji ima zanj italijansko ime! To je žalitev za jezik, ki je ta imena ustvaril in to naš jezik. Če pišemo mi v Trst ali Gorico, ki sta mesti ali v Pliskovico ali Koludrovico, je vseeno! Dobili bomo vrnjeno pošiljko z različnimi pripombami: Ou? = Kje? ali: »n'existe pas en Italie« = v Italiji ne eksistira, ali: »peut être en Yougoslavie« = mogoče, v Jugoslaviji! Italijani kot Nemci so tudi tako nesramni, da ne pišejo v uradnem — francoskem jeziku, ampak kar v svojem, češ — kdor si tam v Jugoslaviji, moraš razumeti moj — veliki, svetovni jezik! Pošti se pošilja celo akti v italijanski ozir. nemščini in dotični uradnik pokaže svoje — znanje! Nekateri pošte v

Italiji, seveda v Jul. Benčiji, rabijo že tiskane lističe z omenjenimi besedilom (n. pr. Gorica), druge pa uporabljajo litografirane lističe za interno službo v državi z italijanskimi besedilom (za Jugoslavijo): »Po min. odredbi... z dne... se dostavljajo samo pošiljke z naslovi v italijanski! Na tej podlagi so vračali Italijani (v državi) pismo z naslovom, v katerem je bila tudi ena sama slovenska beseda, n. pr. »gospod«. Nesramnost Italijana gre do neverjetnosti!

Dočim pa to sistematično vračanje traja v Italiji in Avstriji od konca vojne, je uvedeno pri nas šele pred par meseci. Naša pripomba glasi po predpisu »n'existe pas« — ne eksistira! Ker pa nimamo za to posebnih listkov, napišemo kar z roko in nasprotniki nam to prečrtajo! In ti nasprotniki so — med nami! Ti nasprotniki so uslužbeni jugoslovanske pošte, ki se upirajo odredbam direktorja, ker jim v svoji mlačnosti ne gre v glavo, da ne vemo več, kje je Pettau, Cilli itd. Če prilepimo listke z besedilom »n'existe plus« — ne eksistira več — in nad prečrtani »plus« napišemo »pas«, nam ti ljudje prečrtajo listek, vprašaj in vse ostale pripise! Češ, to eksistira in sicer je Zilli = Celje (dvakrat podčrtano), Pettau = Ptuj, itd. Take zagrižene nemčurje treba breniti čez mejo in ne jim še dati mesto v državni službi! Prosimo direktorja pošte v Ljubljani, da izvede krivce in naredi red! Kdor zagreši danes nacionalni greh, nima prostora v državni službi! Razen tega prosimo, naj bi direktorja izpolnila svojo odredbo, in sicer n. pr. takole: Tuje ime prečrtati s križem; vprašaj; puščico čez pismo do žiga oddajne pošte; listek »n'existe plus« naj ostane nekorrigiran (ker Marburg, itd. so bili nekdanj in jih danes ni več!). Če je mogoče, listek z novim besedilom n. pr.: »(Cilli) — n'existe pas en Yougoslavie! Na ta način bo odposiljatelj vedel, da »Cilli« ni več v Jugoslaviji in da se ne bo mogel izgovarjati (kot se večkrat pripeti), da »naslovnike« tvečarja vendar živi, eksistira! Na listku naj bi bilo dovolj prostora, da poštni uslužbenec lahko vpiše ime, ki ga za nas ni več! Zgodi se večkrat, da se dostavljajo celo pisma z nemškimi nazivi iz države — v državi. Na primer se pri nas sme še pisati: Marburg a. D. in Cilli in Agram in tako dalje! Kdor ne more ali se boji pisati Marburg, piše Maribor ob Dravi! ali Celje a. d. Sann! Nemci so prebrisani!

To je nemško; za nas je Maribor eden sam, samo Nemci imajo še enega: Marburg a. d. Lahna!

Ker smo že pri tem: Drava tudi ni Draui, itd., posebno če se to tiska! Kako veliko važnost ima ime reke glej pri Soči! Soča ni več (čeprav je pristno naše ime), ampak samo Isonzo! To velja tudi pri nas! V Avstriji naj rečejo magari Dindin!

Nacionalisti smo dolžni opozoriti na tujo propagando, ki se poslužuje tudi krajevnih imen! Mi dobro vemo, da je ime veliko važnosti za — maso in narodno zavest! Čuvajmo svoja imena! Borimo se s sovražnikovim orožjem.

Poštar.

Beseda o mladini

(»Omladina« 5.—7. I. Str. 129—268)

»Omladina« nosi podnaslov »Neodvisen mladinski list«. Si tem se hoče reči, da se zbija okoli te revije družba mladih ljudi, ki hočejo biti samostojni in samostojni, da nemočeno, od dnevnega političnega hrupa premočeno, in razrešujejo sodobne probleme našega naroda.

»Omladina« je s to številko, ki obsega celih 80 strani bogatih vsebine, pokazala svojo voljo do življenja. Ko je izšla 1. številka, smo skoraj dvomili, da bo mladina vzdržala. Tisk je drag in oni, ki naročajo revije, čim dalje manj. Posebno dijaških listov. Saj vemo kako je. Kdo pa so ti, ki prihajajo? In čemu jim je potreben nov list, ki jih imamo že toliko? In kdo jih je klical? Kdor jih je najel, naj jih plača.

Tako ugovore slišimo, ko se pojavi kje kakšna skupina s svojim glasilom.

Za »Omladino« je stala v začetku mladinska organizacija »Nar. odbrane«. Kaj hoče ta organizacija, čemu čitajo v brošuri Borisa Saneja. Ako niste čitali, prepričajte se. Stvar je namreč taka, da se v teh časih vsesplošne krize, ko niti stari preizkušeni politiki in državni ne znajo najti nikakega pravega leka za različne bolezni današnje dobe, tudi od mladine ne pričakuje rešitve. Nastopilo je namreč že toliko skupin s tako različnimi programi, da smo se jih že navadili in ne zbuja več našega zanimanja. Poleg tega ne pozabimo, kako je danes čudno na svetu: če gre mladina svoja pota, jo gledamo po strani in ji celo podtikamo napadne namene. — Kaj bodo ti? — pravimo — saj še drugi niso mogli ničesar doseči. Morda so celo revolucionarji. Najbrže hočejo samo kritizirati in

ker to je predpogoj za uspešnost komasacij, prav tako kakor so komasacije predpogoj za racionalno kmetovanje — brez katerega v današnji silni konkurenčni borbi ne le, da ni napredovanja, ampak tudi ni obstoja kmetijskemu gospodarstvu.

Po naj uvažuje vsakdo, ki bi imel priliko storiti kaj za posplošenje v izvajanju komasacije zemljišč.

kazati slabo prebavljeno svojo šolsko učnost... Tako govori oficijelna javnost, če gre mladina svoja pota. Če pa gre mladina po že ugotavljenih potih bivših strank, struj in smeri, pa ji pravimo: aha, koritarji, zato se oglasejo, da bi prodali svoje prepričanje in postali dediči onih, katerih nazore propagirajo. Žalostna mladina, ki nima svojih idej in idealov. Vidi se ji, da se ji ne ljubi misliti. Glavna stvar je, da se bo najedla v tej ali oni mezd in dobila podpore za svoje društvo in njegove člana. Kaj bo z mladino, ki je na prodaj?...

Tako govorimo o tej mladini, dasi ima tudi ona svoje prepričanje in poštene namene.

Ze ves čas po vojni se tako igramo s svojo mladino, nekateri združujejo nad njeno nezmožnostjo in pogrešajo njenega udeleženja na narodnem, kulturnem in prosvetnem polju. Ti rodoljubni vzdihovalci so še polni starih lepih spominov in žive v dobi, ko je bil študent in akademik cenjen okras takozvanega »narodnega delovanja«.

Drugim se zdi poyojna mladina neresna, brezsmiselna, sebična, negodna. Nič zrelega ni v nji. Par modernih slagerjev in plesov, to je vse, kar zna. Nima zanimanja ne za slojstvo, ne za gledališče, koncerte in druge kulturne prireditve. Kvečjemu za šport.

Ti očitkarji pozabljajo, da je danes narodno življenje mnogo bolj razgibano kot nekdanj in da zahteva moderna drugačnega človeka, kot ona pred 30 leti. Zato so se izpremenili tudi ideali mladine. Le poglejte naše najmlajše, kako jih zanima avto in zrakoplov, stroji in rekordi.

Zato trdijo nekateri, da tudi ideje, ki jih ima mladina, niso prave in zdrave, da niso narodne, pravijo, da so tuje, internacionalne, kozmopolitske, komunistične in bogasvarki kakršno še. Hotela bi delati državne prevrate in postajati državni nevarna. Za nas taki poskusi niso malenkost, saj nas lahko uničijo in pogubejo naš narod. Kaj ne vidite sovražnikov, ki preže na našo lepo zemljo onstran meje.

Ti svaritelji vidijo marsikaj še hujše, kakor je v resnici. »Kam plovemo?« se vpra-

šujejo, »saj je vsa mladina komunistična?« Kaj dela šola? Kje so vzgojitelji?

In zopet drugi prihajajo z drugimi obtožbami. Kje je naša državna misel? Zakaj mladina ni nacionalna? Ali so zato padli milijoni, da se mladina zdaj navdušuje za samostojnost in se bori proti jugoslovanski misli, za katero so se borili naši največji možje. Kam pridemo s tako mladino?

Vse to se sliši dan na dan in je res in ni res. Vzemite n. pr. v roko »Omladino«. Seveda, vi zahtevate od mladine to in ono, kaj pa naj zahteva mladina od vas? Ali sme kraj zahtevati? Morda vsaj to, da jo poslušate, kadar vam govori — potem pa si mislite — svoje. Zato bo prav, če si kupite in prečitate to številko »Omladine«.

Te dni se je pisalo o veliki svetovni debati, ki jo je sprožil neki španski mislec in filozof (ima tako dolgo ime, da si ga pri najboljši volji ne morem zapomniti, dasi je — kakor pišejo — zelo važen). On trdi, da smo mladino po vojni precenjevali in jo — kakor bi rekli — razorili. Drugi ugovarjajo, češ, da to ni res, ampak da smo mladino odpravili od javnega dela in zdaj se masčuje. Nalezla se je bogve kje, bogve kakšnih idej, — ker je imela toliko časa odveč — zdaj pa imamo vrage.

Kakor vsa naša doba, je tudi mladina ekscentrična, eksotična in še bogve kakšna — sploh nenormalna.

Kaj bo iz tega?

Mladina pa je otrok svoje dobe, kakor smo bili mi — in je dobra in je slaba — kakor smo bili mi.

Med maso pa so vedno izjeme in te bodo tudi v javnosti bolj vidne. To so naši bodoči javni delavci. Ti nas zanimajo.

Te kandidate bodočnosti srečavamo v dijaških listih. Doživeli smo jih že lepo vrsto. Drug za drugim so se pojavili in — prenehali. Tako se je pojavila tudi »Omladina«.

Omladina je v naši zgodovini poseben izraz. Zgodovinsko ime — bi rekli: Prva je bila srbska omladina, za njo je šla naša mladostovska generacija, potem je prišla t. zv. napredna omladina, ki so jo vodili večinoma Hrvati, potem naša narodno-radikalna omladina, potem jugoslovanska nacionalna revolucionarna omladina itd.

Ako si torej list nadene naslov »Omladina«, prevzame nekako odgovornost, da bo vreden svojega časa in vreden svojih prednikov, t. j. da bo izpolnil svojo dolžnost, ki mu jo nalaga doba.

Tega se zaveda skupina, ki izdaja »Omladino« kakor pričajo dosedanje številke. Sku-

pina pa bo mogla vršiti svojo dolžnost le, če dobi oporo v javnosti.

Vse naše dijaške skupine — naj bodo desničarske ali levičarske — se zavedajo, da je glavni problem našega naroda in države družabni ali socialni problem. Rešitev delavskega vprašanja v najširšem smislu besede — je naš življenjski problem. Oni, ki rešujejo ta problem levičarsko, se zde bolj pogumni in odločni, češ, da je rešitev mogoča samo — v svetovni revoluciji. O tem se lepo govori in piše, a vprašanje je, če ni enako potreba poguma in odločnosti, da se rešila problem v okviru narodnih držav na podlagi zakonov, ki jih pravkar ustvarja nova Evropa in Amerika.

Da, to je vprašanje.

Naši mladi delavci okoli »Omladine« so posvetili to številko delavstvu. Ne zmagavajte z glavami, dokler niste čitali. Niso to kakšni neizkušeni študenti. Čudeli se boste zrelosti njih misli. Zato vsa čudna onim, ki so stopili njimi ob stran, da jih spremljajo pri njih delu. Janko Jež vam v uvodu podaja nazore naše nacionalne mladine o delavskem vprašanju, Boris Sanein kritično razpravlja o gestih: enakost, bratstvo, svoboda. Prečitajte si ta članek in boste spoznali, kako globoko je mladina dojela krizo dosedanjih pojmov o družbi in človeku. Dr. Stojan Bajič je naš znani prosvetni in socialni delavec; zato je vredno prečitati, kaj sodi o problemih socialne politike. Dr. B. Alujevič piše o mednarodnem položaju delavstva. Ild. Gotovo si bodele prečitali tudi naše korotanske spomine; poglavje o Stamboliškem i. dr. A nad vse vas bo zanimal članek Fedore Ravniharjeve: Mladinski pokreti. Podati sliko naše mladine ni lahka stvar. Že zgoraj smo navajali vsa različna mnenja. Kako pa je v resnici? To nam pregledno podaja ta članek. Spoznali bomo iz njega marsikaj — mnogo, mnogo bridke resnice — in bomo priznali, da ni bila samo mladina kriva, če je bilo kaj slabega, ampak mi vsi, vsi...

Pravijo, da gre na boljše, da se bliža kriza koncu, da se obzorje jasni. Prvi voditelji povojne mladine so dozoreli in stopajo v javnost. Težko so se preborili skozi kaos desetletja, ki ga bo poznala zgodovina kot dobo reševanja človeštva iz posledic svetovne vojne. To je doba, ki jo je označil že Kristus, ko je rekel: takrat bodo nastali krivi preproki, ki bodo rekli: tu je Kristus in tam je Kristus... Vi pa glejte itd.

Tako je tudi mladina med gesli dobe iskala sebe in svojega jugoslovanstva.

Kako ga hoče vršiti, čitajte v »Omladini«.

Peter List.

Po Kočevskem

V popolnejšo sliko Kočevske lojalnosti, Vas prosim, da priobčite še nekaj slik o lojalnosti tukajšnjih Kočevčarjev (moram jih takoj imenovati kajti, niso to čistočrni Kočevčari, temveč pokočevčaršeni Slovenci). Ko so po polomu oziroma preobratu tukajšnji Slovenci zahtevali za svojo dečo pouk v šoli v materinščini, so Kočevčari zagnali krik in vika, češ kaj takega je nemogoče v »Rajn deustshes dorfu, v Neeseltthal ist. Das ist doch das klein Berlin«. Začeli so kar zaporedoma oblegati nezavodne in življenjsko odvisne slovenske tovaršice ter na vse načine jih rotili, da ja ne dajo svoje deče v slovenski razred. Pri tem niso štedili v raznim in njim običajno agitacijsko službočinami trčili in sredstvi kakor n. pr.: Kaj Vam hoče slovenščina? saj ne morete ž njo nikamor, nemško govori vendar cel svet, in slonimi stvarmi. Tudi razni darovi niso izostali, in na ta način se jim je posrečilo mnogo naših nezavodnih ljudi pripraviti, da so zahtevali in uspeli, da je njihova, oziroma naša slovenska deča posečala nemško šolo. To se je tudi ponavljalo pozneje kljub temu da so izšle razne naredbe v našo korist. Hodili so do naših ljudi ter jih prisilili, da so zahtevali za svojo slovensko dečo nemški pouk. To se je pripetilo še tudi v preteklem šolskem letu, da sta dva Slovencev zahtevala, da bi se njihovi otroci uvrstili med nemške. Torej gospodje lojalni, vprašamo na čigav pritisk?

Leta 1919. ko se je pripravljala ustanovitev Kočevske republike, zganil so se tudi tukajšnji Koprivniški Kočevčari in prirejali shode ter končno tudi že z orožjem korakali proti Kočevju. Vest, da je prišla v Kočevje že srbska vojska, jim je vrgla srce v hlače, in tako se je vsa ta oborožena sila razbežala po gozdovih. Pozneje je bilo nekoliko še danes lojalnih radi protidržavnih deliktov po več mesecev v novomeških zaporih. — Ko je leta 1922 priredil nemško-švabski Kulturno-turneje po Kočevskem so jim ravno pri nas v Koprivniku priredili najslajnejši sprejem. Seveda ni pri tem manjkalo raznih Heil vzklikov, raznih frankfurtskih barv in grozeče navdušenih govorov. Vseemu temu je bila posledica, da so nastopili izpet orožniki in napravili red. — Ko je l. 1920 Slovenec-gerent tukajšnje občine g. Agnič umrl, so se vršile pod poslopjem, kjer je ležal na mrtvaškem odru, demonstracije radosti z naznimi preje ne-umestnimi vzklikmi, ker je umrl občinski predstojnik, ki je bil resnično udan državi. Zadelo jih je zopet zaslužena kazen, na žalost samo one, kateri so kričali ne pa one, kateri so naročili kličanje. — Leta 1923 je neki učitelj Slovenec dobil sinčka, priskrbel si je botrinje in poslal otroka h krstu. Naš dušni pastir, ki ni Slovenec, ampak lojalen, je krst odklonil z motivacijo, da navedenega botra ne sprejme, pa tudi krstno ime novorojenčka mu ni ugajalo, ker je zvenelo preveč po srbsko. Šele na ponovno zahtevo samega prečastitega lincežskofa, na katerega so se staniši novorojenčka obrnili, je bil komaj g. župnik pripravljen otroka krstiti. Ob neli drugi priliki je

slovenska mati naročila botri, da naj se krsti njen otrok za Ciniha, kar pa zopet ni g. župniku prijalo in je pregovoril botrinje na drugo ime in tako se imenuje danes otrok Johan. Pred štirimi leti je pustil krstiti eden tukajšnji zaveden Slovenec svojo novorojeno hčerko za: Danico-Sonjo, in tudi tukaj se je g. župnik obregnil s pripombo, češ, da tako ime še ni nikdar slišal. Pred 2 letoma je isti Slovenec pustil krstiti sinčka in mu dal ime Drago, za kar je bil tudi krščen. Na očetovo veliko začudenje, pa in isti letos v porpisu matrikule na občini ugotovili, da je sin vpisan za Karola, ravno tako pa je tudi vmešeno tudi očetovo ime, akotavno se ravno povsed podpis Drago, kar je temu gospodu tudi dobro znano. — Ko se je pred leti neki tukajšnji Slovenec potegoval za gostilniško obrt, je gospoda okoli občine to enostavno odbila, na žalost je oblast ta sklep tega občinskega odbora (kjer so sedeli izključno sami Kočevčari) upoštevala, in tako so Slovenci še danes brez svojega javnega lokala. — Ko je izšla naredba o javnih napisih, so se tukajšnji Kočevčari zopet upirali slovenskim napisom na svojih obrtnih lokalih, a so se morali na večkratno posredovanje oblasti ukloniti, in še tedaj tako, da so dali na prvo mesto nemščino. Imamo pa še danes dovolj javnih napisov samo v nemščini.

Ko se je leta 1930 ustanovila tukajšnja Sokolska četa, so lojalni zopet zagnali krik in vik, da bi se ta akcija sokolstva sploh ne začela, pozneje so pa skušali vsako njeno delovanje ovirati, in tako do danes ti lojalci še niso posetili nikake prireditve v državnem smislu. — Lansko leto smo dobili učitelja, ki ni razumeval nemški, temu učitelju so bili po-verjeni samo slovenski otroci. Ta gospod je vršil pouk v zadovoljstvo nas vseh in državi v korist. To pa baje nekim lojalnim gospodom zopet ni bilo všeč in pokazali so se zopet lojalni z vsvo svojo barvo, namreč, da jim ta učitelj ne ugaja. Hvala Bogu je bil kmalu premeščen pa vendar ne daleč to je, samo na sosedno šolo. — Rajhenan. Ko je prišel tja, se je že tretji dan svojo službo predzrnil napisati na šolsko tablo slovenski »Očenaš«, tako se je eden od teh lojalnih izrazil, še enkrat hvala Bogu, bil je vendar premeščen iz teh krajev. — Pred nekaj leti se je istotako neki g. učitelj zelo uspešno udeleževal v Sokolski četi in nacionalnem gibanju, a lojalni so zopet napeli vse svoje sile, da bi se ta g. učitelj premeštil. Naprtili so mu tudi več ovadb in nastopilo je cel vod prič. (Nadaljuje se.)

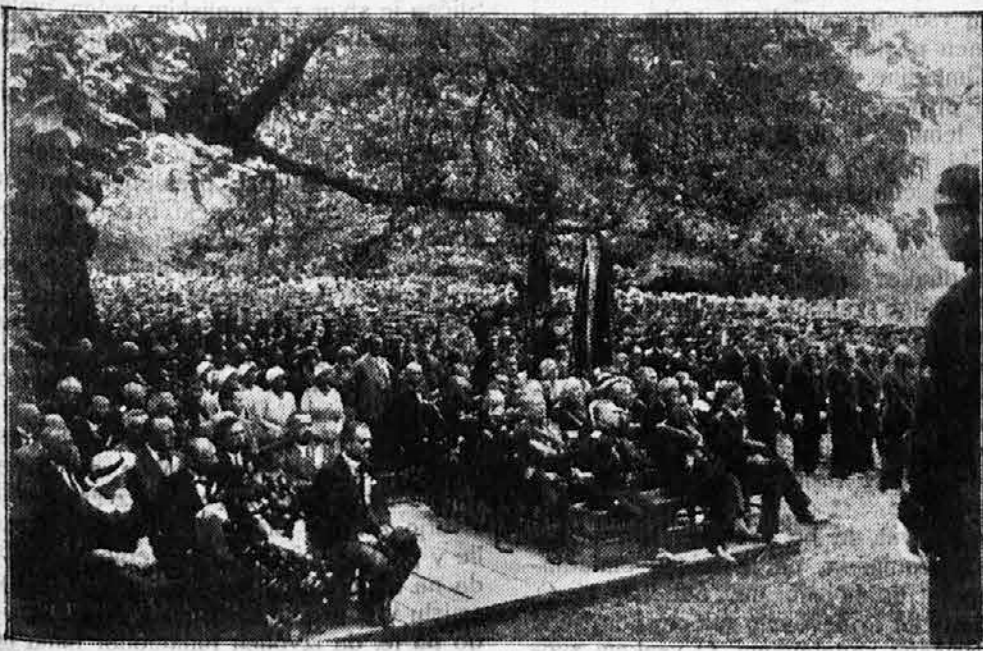
TUJCI PRI NAS

Inozemec Donth Josef, obratovodja litijske predilnice, je prošil za sprejem v občinsko zvezo v Litiji, kjer pa mu je bila prošnja odbita; pred nekaj tedni se mu je dogodilo isto v občini Smartno. Verjetno je, da bo poskušal svojo srečo še kje drugje. Javno je, da rabi ta gospod domovinsko pravico za dosednjega državljanstva.

R.

PONAŠI ZEMLJI

Narodni gasilski zlet in žalostna resnica ob severni meji

Pogled na čete gasilcev ob priliki sv. maše in slavnostnih govorov na gradu v Gornji Radgoni.

Dne 5. avgusta se je vršila velika gasilska slovesnost na naši severni meji v Gornji Radgoni. Da je potreba, da se ravno takim obmejnim postojankam posveča vsa pozornost, je popolnoma razumljivo in je tudi naša sveta dolžnost. Ta dan se je zbralo v Radgoni preko 1000 uniformiranih gasilcev in mnogo obmejnega prebivalstva. Prireditelj sama na sebi je bila vzorno urejena in je le čestitati gornjeradgonski četi k njenemu požrtvovalnemu delu in uspehu. Ne smemo pa prezreti ob tej priliki eminentno važnost tega narodnega obmejnega izleta tudi z narodno-gospodarskega vidika.

Gornja Radgona je kraj, v katerem se ljudstvo po večini bavi z vinogradništvom. Velika ugodnost dvolastnikov, posebno avstrijskih, kateri imajo prestižne interese, je ta, da kupujejo na naši strani posestva-vinograde dostikrat za malenkostno ceno. Ti inozemski kupci se dobro zavedajo predvsem svojega prestiža, kakor tudi ugodnosti, katero imajo pri izvozu vina, katerega kot dvolastniki lahko brez carine izvažajo v Avstrijo, naš vinogradnik pa mora plačati mnogo večjo carino, kakor je vrednost vina.

Ni pa tem inozemcem samo ta ugodnost dobrodošla, pač pa kupujejo ta posestva tudi z nacionalnega vidika, saj vrše propagando v tej smeri preko Mure vedno huje, nasprotno se pa na naši strani ne ukrene nič potrebnega, da se to prepreči.

Žalostno je dejstvo, da je ravno po naši krivdi in na tak način prišlo že preko 45% posestev v gornjeradgonskem okolišu v last tujcev inozemcev.

To stanje se pa posebno danes v teh težkih finančnih razmerah stalno širi in ako bo šlo tako naprej, bo naš življenj v teh krajih potisnjen popolnoma od zid in odvisen od tujcev-gospodarjev naše zemlje. Zelo sramotno za nas je dejstvo, da mora naše obmejno ljudstvo jesti kruh in živeti takorekoč od milosti inozemca, prenašati njegove psovke in biti stalno zaničevano, ako ne govori z gospodom tujcem v njegovi blaženi nemščini.

Pri takih razmerah se človek nehoti vprašati, ali je to mogoče v naši svobodni Jugoslaviji, naši slovenski zemlji. Ljudje, ki so prepričani samim sebi in odvisni od tujerodca ter njegove milosti na tak način ne bodo naši čuvarki severne granice, pač pa bodo naši čuvarki severne granice, pač pa bodo

pozabili na pravega očeta in mater. Da je večina gospode v trgu Gornji Radgoni vse prej kakor pa to, da bi dala moralno oporo našemu malemu človeku Slovencu-Jugoslavanu, je znana stvar, saj človek opazi to takoj, ko se le malo časa nahaja v Gornji Radgoni.

Potreba bi bila, da se da tem ljudem vsaj moralno oporo ter s tem jača nacionalna zavednost, katere je v tem kraju z malo izjemo na zelo slabih nogah. Na vsak način je pa potreba, da se tudi naši merodajni faktorji malo bolj pobrigajo, da ne bodo v bodoče rastele procent tujih posestnikov inozemcev ob meji, pač pa, da se bode ta procent nižal, ako hočemo imeti dobre čuvanje na naši severni meji.

Res je, da bode treba v tem oziru tudi od naše strani materialnih žrtv, katerih se pa ne smemo strašiti, saj so nam ravno inozemski kupci lahko za vzgled.

Zelo značilno je, ko se je vršila pred kratkim dražba nekega slovenskega posestva, da je bilo med 15 kupci 13 Nemcev in samo dva Slovenci. Merodajni, zganite se, dokler je še čas — da ne bo prepozno in da se nam ne bode zopet maščevali!

Bale. Rranjo, Mirna.

Jesenice

Tujec izza Karavank, ki ga privede pot v naš kraj in si vzame vsaj urico časa, da se razgleda po našem javnem življenju, mora biti nemalo presenečen nad našimi nacionalnimi razmerami. Povsem naravno pričakovanje, da bo tostran Podkorena našel popolnoma nove, v drugo smer orijentirane ljudi kakor pa jih je vajen v svoji domovini, ga — če prej ne, na Jesenicah in dalje dol pri vernem sosedu Javorniku prav gotovo — prevzame. Avstrijcu, recimo, mora biti naravnost dolgočasno tu, saj ni zanj nič novega, nič posebnega pri nas, v našem kotu. Prav isto ali pa vsaj zelo slično življenje se vrti okoli njega. Mi smo pač in ostanemo, zvesti oprede, čuvarki in posnemači tiste božanske nemške »mode«, ki je na vsem božjem svetu za nas ni para. Jesenice, kajpak, in Javorniki!

Zamisli se v vlogo tujca, ko potuješ z menoj. Takoj nad cesto, gori nekje na sončnem rebri se pod vodstvom mlečnozobih študentov

našnji dobi nadponudb inteligentnega proletariata, takak zahteva ni več nikak luksuz, marveč nujna potreba, da človeka usposobi za konkurenčni boj. Znanje vsaj še dveh tujih jezikov je potrebno zato, da je ustvarjeno ravnotežje v gledanju na dve različni kulturi. Le v primerjanju plastično stopijo pred oči odlike in napake elementov, iz katerih sestojijo te tuje kulture, samo tako ne potegne le ena sama kultura človeka za seboj, da ji slepo sledi čez dli in stran, ob čemur bi se ranila naša duša, ali kar bi naša, samo nam svojska občutja vsaj tako ustrojilo, da bi se ne bila več podobna in bi iz njih ustvarilo nekaj tujega. Le ob takem tehtanju torej v miru lahko presojamo, usvajamo, izločamo sebi v edino korist in hasek. Le tako pridemo do spoznanja, da vse tisto višje, kar nam naša lastna kultura morda ne utegne nuditi, ni last le in izključno tiste kulture, katero edino poznamo potom znanja dotičnega jezika; nasprotno, videli bomo, kako se bo razblinil v nič nimbus te edino zveličavne kulture, če bomo s poznavanjem drugih kultur, ki si ga bomo pridobili ravno z znanjem jezikov, v njej zasledili elemente tujih kultur. Videli bomo, da tudi ta edino zveličavna kultura črpa še tudi iz drugih kultur, da torej ni pravičvor vsega znanja ona, marveč da so še druge kulture, ki so tej kulturi enakovredne, če že ne kar nadrejene. Tudi bo to spoznanje človeka napotilo do tega, da se bo skušal dokopati do originala prevzetih tujih elementov, ki jih je zasledil v tej edino zveličavni kulturi; v originalu bo šele spoznal element dotične kulture v svojem bistvu, svojskosti in lepoti.

Da vede usmerjenost v edino emo kul-

tura, do kulturnega suženjstva, to pa do gospodarske in to do politične neodpornosti, ni treba šele dokazovati.

Zato moramo biti lektorici angleškega jezika na univerzi Kralja Aleksandra I., gospe Copelandovi hvaležni, da nam je omogočila, zlasti s svojimi upljivimi zvezami pri nas, zlasti pa v Angliji, v kratki dobi enega meseca dobiti tolikšen vpogled v angleške razmere, da bi se donj dokopal potnik, ki potuje na lastno pest, morda veliko pozneje, sigurno pa težje. Naj mi bo pri tej priliki dovoljeno, da to odlično damo predstavim in jo približje opišem, saj je imela veliko zaslug pri ustanovitvi naše države. Pol leta pred izbruhom svetovne vojne jo je definitivno zainteresirala naša jugoslovanska stvar, Srčan Tuoić jo je namreč prosil, da prevede njegovo igro »Osloboditelj« na angleščino, kar je Mrs. Copeland tudi storila, dasi z veliko težavo, ker ni obvladala jezika. Po izbruhu svetovne vojne so Jugosl. emigranti osnovali Jugoslovanski odbor v Londonu, ki si je vzel za cilj, propagirati idejo ujedinjenosti Jugoslavije; ta odbor je takoj v začetku svojega delovanja naprosil go. Copelandovo, da oslabi efektne prevode v angleščini vse njegove propagandistične literature. Odbor se je definitivno konstituiral okoli 1. 1915. Za časa delovanja Jugosl. odbora v Londonu je Mrs. Copeland prevajala, revidirala in redigirala vse redne publikacije odbora: tisk. »Jugoslovanski bulletin« (The Southern Slav Bulletin), celo vrsto informativnih brošur, dalje Crnogorski bulletin (The Montenegrin Bulletin), ki je obsegal veliko število člankov in razprav, in ki so jih prispevali ne le člani Jugoslovanskega odbora, marveč tudi drugi,

Bled

SOKOLI IN JUNAKI PRI NAS

Dne 7. t. m. je prispelo na Bled večje število sokolskih gostov-bratov. Največ je bilo seveda bratov Srbov, a med njimi tudi vitezi nam bratskega bolgarskega naroda »Junaki«. Sokole je sprejela množica iz navdušenjem, a ko so se prikazali br. Bolgari, navdušenja ni bilo kraja. Strumen in discipliniran nastop Sokolov ter bratov »Junakov« je zbudil tu največje zanimanje, ravno tako med gosti, kakor domačini. Kjerkoli so se pojavili bratje Bolgari v svečanem kroju, so bili toplo pozdravljeni od tukajšnjih Sokolov. Takoj ob njihovem prihodu so hotelirji in hišni poselniki razobesili državne trobojke, v pozdrav bratom Sokolom in Bolgarom »Junakom«. To je prvič, da so stopili br. Bolgari v uniformi na severni del naše države, Bratje Sokoli in Bolgari Junaki, pozdravljeni. Vi vitezi naših Slovanovskih domovin! J. Ž.

Prekmurje

Še nekoliko besed o agrarni reformi v Prekmurju, istočasno odgovor na tozadevni »Jutrovič« članek z dne 5. avg. 1934, št. 178.

Naše mnenje o agrarni reformi in o njenem izvašanju smo na kratko povedali v dopisu »Agrarna reforma in fevdalci« v Prekmurju, ki je izšel v št. 32 »Pohoda« dne 11. t. m. Poudarjamo, da se nikakor ne nameravamo spuščati v kakšne časopisne polemike, temveč se naša vrednotena omejujejo le na resnične ugotovitve, za katere razpolagamo z dokazi. Agrarna reforma se ne bi smela vmešavati v strankarstvo. Zasluge o »nemurnem delu« gotovih gospodov, ki bi naj doprinele uspeha v tej zadevi, so pa le navidezne. Zaenkrat še gremo preko tega, vendar smo pripravljeni se o tem jasneje izraziti. Končno pa pravijo, da se dobro in plemenito delo samo hvali.

O zemlji, to je o onih »podarjenih« 240 kat. orah, katere je poklonila »dobra in plemenita« duša grofica, si dovoljujemo vprašati sledeče: Da-li je grofica iz lastne iniciative in spontano izvela to obdaritev? V to skrajno dvomimo, sicer ne bi bilo potrebno 14letnega čakanja, niti spomenice, niti spoznanja, najmanj pa poglavarji, o katerih je »Pohod« nekaj pisal v lanskim številki 4 z dne 28. januarja 1933.

Pravilice o grofih, knezih, veleposestvih, gosposčinah, marofih, o litiranih kočijah, o tlaki in drugih šegah nas bodo spominjale samo na našo nacionalno, kulturno in gospodarsko suženjstvo! Zato se pa teh »pravilic« moramo iznebiti in pozabiti na nje. V prvi vrsti je dolžnost naših narodnih šol, da uprlijo pot do popolnega pozabljenja. Kako daleč pa sega uvidenost našega Prekmurca v zadevi raznih »zaslug« raznih gospodov, so pokazale deloma že volitve, a deloma bodo pokazale prihodnje. Zasluge, ki so vnaprej plačane z nemonajajočo se valuto, t. j. grodi, ni potrebno še posebej hvaliti. Interes raznih nacionalnih društev ne bi smeli biti postranskega pomena, ko gre za osebne koristi. Zato pa: čast, komur čast!

Naše geslo pri vsem tem je: Nič hvale, nič slave in nič koristi, ko zastopaš in delaš za dobrobit — naroda!

OPOZORILO NAŠIM OBČINAM

Inozemci in domovinske pravice

Znana so zakonska določila o zaposlitvi inozemcev v naših podjetjih. Z ozirom na ta zakon smo čisto dolžni prepuščati tem takozvanim »neobhodno potrebnim« tujcem v naši mladi industriji najboljša mesta. Toda vse, kar je prehodno, ne sme biti stalno. Zato je dolžnost naših občin, da takim tujcem ne podeljujejo domovinske pravice, saj imamo dovolj zmognih domačih inženjerjev in tehnikov, ki tavajo brez službe.

Upamo, da naše občine ne bodo nasedle v podobnih slučajih; obenem pa posebno opozarjamo osebe, ki odločajo o takih osebah, naj ne delajo pogreškov v škodo svojih številnih zvestih sodržavljanov!

Sork. Odon, odv. pripr., Maribor

Vtisi o Angliji

DOBLJENI PO ZASLUGI GOSPE
F. S. COPELAND

Po prevratu smo se pod vplivom idej nekaterih naših literarnih velmož začeli otrešati vezi, ki so nas doslej izključno vezale na sever, za edino kulturno usmerjenost t. j. nemško. Sicer nam je bilo priročno okno v svet: velika luka Trst odvezeta, pa smo si znali ustvariti vsaj okence v svet z ustanovitvijo slovenskega vseučilišča. To je postalo svetilnik, ki je kazal pot našim plavčim mislim v široki svet, ven iz dosedanje ozkosti, ven v velikopoteznost. Duh svežine je razbistril trojnobno ozračje, ki nam je doslej zastiralo jasen pogled ven v svet, ki smo ga znali gledati le skozi motna očala, ki so nam jih vsilili avstrijski valpeti. Niti v sebi same nam niso dali pogledati. A pomen prevrata je baš v tem, da smo se zavedli končno nas samih, da smo začeli končno ocenjevati svet le in izključno po nas samih, iz nas samih: vstajamo si podstavo, lastno podstavo, ki nanjo postavljamo zgradbo v svobodi okaljane kulture, ki nam pravi, kaj je, od tujega za nas dobro, kaj slabo, kaj sprejemno, kaj zavrzimo. Danes smo si že po pretežni večini kar nas je inteligence, na jasnem, kako ogromno nam je škodovalo, nam škoduje in nam bo škodovalo, če bomo kulturno edino nemško usmerjeni, kar je sigurno znak enostranske izobrazbe. Da Slovenec prodre vsaj v dve tuji kulturi je potrebno, da zna ne le en tuj jezik, marveč najmanj dva. Praktično poleg nemškega še italijanskega ali francoskega. V da-

če so le v njih dela bila koristna za stvar. Vse to delo je naša odlična prijateljica opravljala skoro zastonj, dasi njena finančna pozicija ni bila baš zavirlana vredna. Z delom pa se je priučila srbohrvašine popolnoma, da celo iz rusčine je prevajala propagandni material, ki je služil Jugoslovanskim dobrovoljskim divizijam v Rusiji.

Razven tega je tudi sama pisala članke, imela predavanja in prevajala srbske balade. Tudi sicer je delovala za Srbski podporni fond, za Srbski rodni križ, za Dr. Elsie Englišheve bolnice po Srbiji, ki so pozneje nudile našim pomoč v Dobruđu in v Rusiji. Pri tem pa ni bila nikdar član niti enega teh društev ali ustanov, ker ni želela, da bi katerokoli teh društev izključno pritegnilo njeno delovanje, ker je vedno imela pred očmi, da deluje za jugoslovansko državo in ne le za posamezna med vojno nastala društva.

Plodonosno je bilo tudi njeno politično. Bogumila Vušnjaka »Okope proti Nemčiji« je vrsto tozadevnih naših domačih del. Tako Bogumila Vušnjaka »Okope proti Nemčiji« (Bulwark against Germany), Lujo Vojnoviča »Dalmacijci« Djordjevičev »Makedonci«, kjer so opisane grozote, ki so bile prizadete Srbom za časa svetovne vojne, dr. Šišičevo knjigo o Riki in zbirko listin, ki jo ji je preskrbel dr. Barac iz Zagreba. Po vojni, ko se je jugoslovanski odbor razšel, je bila ga. Copelandova pridružena SHS delegaciji v Parizu, kjer je delovala podobno, kakor v Londonu in bila v stalnih stikih s Pašićem in dr. Trumbićem. V Parizu je ostala do jeseni 1920, kjer je pomagala pri zbiranju knjig za tedaj še bodočo ljubljansko univerzo.

(Dalje.)

Naša sramota

Na praznik 15. julija je šla mimo Ljubljane v Zagreb z brzovlakom hazenska družina, ki je v Londonu izvajala svetovno prvenstvo. Mi Jugoslovani smo dolgo časa zametali mednarodni pomen sporta, zato se tudi nismo dosti udeleževali pri meddržavnih tekmah. Pa tudi če smo se, smo to vzeli preveč lahko. Danes pa se nam tudi na tem polju obeta lepša bodočnost. Kot zdrav narod imamo prav vse pogoje, da lahko tekmujejo z ostalimi nacijami sveta. Da je tako tekmovaljeva, vidimo lahko pri ostalih narodih, ki polagajo na taka srečanja veliko truda in materialnih izdatkov. Saj je tudi neki list pravilno napisal, da zmaga v sportni panogi na mednarodnem srečanju več koristi državi kot marsikateri diplomatski obisk.

Zadnje čase, ko imamo ministrstvo za telesno vzgojo, opažamo večjo aktivnost naših sportnikov, ki se udeležujejo mednarodnih borb v vseh mogočih panogah. Gotovo je, da za enkrat še ne moremo beležiti kakih večjih uspehov ali prav gotovo je, da bomo čez nekaj let resni tekmeči z ostalimi narodi.

Prvič se je zgodilo v zgodovini našega mladega sporta, da je zmagovalna sokolska vrsta pred nekaj leti postala svetovni prvak v telovadbi. Tedaj se je glas o naši domovini raznesel po vsem svetu.

Danes beležimo svoj novi triumf na sportnem polju. Naša hazena reprezentanca je postala svetovni prvak. Pred 10.000 ljudmi se je vršila ljuta borba za ta ponosni naslov med Češkoslovaško in našo reprezentanco. No, in naša vrta dekleta so se postavila, barve svoje domovine so častno rešile s tem, da so zmagale. Ta uspeh je odjeknil po vsem svetu. 10.000 ljudi, ki je prisostvovalo tej tekmi, je ostalo in se pričelo zanimati za domovino teh deklet — za Jugoslavijo. Koliko je bilo med temi ljudmi takih, ki sploh niso vedeli, kje je Jugoslavija in koliko je bilo med njimi takih, ki so si predstavljali Jugoslavijo kot deželo divjih Balkancev, ki niso sposobni drugega kot hoditi okoli z noži in puškami ter ubijati ljudi.

Danes se teh 10.000 ljudi in z njimi mnogo, mnogo drugih desetisočev zanima za to Jugoslavijo in prepričani smo, da bodo izvedeli o njej marsikaj lepega. Izvedeli bodo, da obstoja neke lepe Jugoslavije in da prebivalci te dežele niso nikoli razbojniki.

To korist in mnogo drugih nam je napravil uspeh naših hazenašev v Londonu.

Drugi narodi svoje junake-zmagovalce sprejemajo z vsemi častmi, ki jim pritečejo. Sprejemajo jih z odprtimi rokami in čestitajo jim k uspehu. In če bi pričakoval, da se bo isto zgodilo z našimi hazenašicami doma! Toda bili smo razočarani. Kljub pozivom v dnevnem časopisu, kljub lepokom po mestu se je zbralo na kolodvoru okrog 50 ljudi. In med temi ljudmi smo opazili bore malo sportnikov, da niti ne vseh funkcionarjev naših sportnih Savezov in podsavezov. Človek bi pričakoval, da se vsaj ti gospodje udeležijo sprejema in čestitajo k uspehu. Ni jih bilo, in kar mučno je bilo gledati ves prizor. To je naša sramota!

Na drugi strani pa človeku nehoti prihaja v spomin oni večer, ko je Ljubljana čakala tuje sportnike-zmagovalce na smučarskem prvenstvu v Planici. Ogromna masa ljudi je nestrpno pričakovala tuje — Norvežane in Avstrijce, da jih v zmagovalnem pohodu povede skozi mesto. Avstrijska in norveška zastava sta tisti večer triumfalno plapolali po Ljubljani. Zenske so norele, skakale in objemale te tuje sportnike kot bi plesale ples sv. Vida. Ljubljana je tisti dan res svečano sprejela tuje in se je obenem — blamirala. Blamirala se je zato, ker je samo ob tej priliki pokazala svojo gorečnost in zahvalnost in od tedaj naprej in ne tudi prej še ni niti enkrat skušala kaj takega pokazati, ne ob prihodu bratov Bolgarov, ne, ko so se te dni naša, jugoslovenska dekleta vračala z zmago kot — svetovne hazenske prvačine.

NAŠA ZMAGA IN PORAZ NA KOROŠKEM

(Nadaljevanje)

Niso še naše čete popolnoma dosegle Celovca in Gosposvete, že so se našim ofenzivnim oddelkom pojavile v boku italijanske čete. Lahko so vrgli na Koroško Avstrijcem v pomoč kar celi 22. armadni zbor, ki je razvrstil po eno brigado v Trbižu, v Feldkirchnu in St. Vidu nad Gosposvetim poljem. Skupaj je bilo takrat koncentriranih na Koroškem zapadno in severno Beljaka, Celovca in Gosposvete 18 bataljonov laške pehote in veliko število topništva.

Zal smo se doseženih sijajnih uspehov jugoslovanskih čet na Koroškem le kratko čas veselili, ker je na pritisk Lahov pričela poslovati v Celovcu mednarodna komisija, v kateri je imeli vsemogočen vpliv seveda zopet Italija. Ta komisija je določila demarkacijsko črto, ki je šla zapadno od Baškega jezera na Vrbo, po sredini Vrbskega jezera, južno Celovca do Krke, zapadno od Smihela na Dješe, od tod pa vzhodno Grebinja preko Kašpersteina in severno Labuda do štajerske meje, za katero se je nato naša vojska umaknila in kjer so nato ostale naše čete skoraj do plebišice.

Zelzel bi omeniti vsa številna junaštva, neumorno delavnost in požrtvovalnost cele vrste borcev vseh činov, ki so se borili in krvaveli za našo sveto koroško slovensko zemljo, toda niti čas niti prostor mi tega ne dopušča, ker bi preobširno moral opisovati vse vrline posameznikov, kar pa gotovo zgodovina ne bo opustila. Tembolj prisrčno se pa da-

NAŠ POKRET

Pravilnik Omladine NO

Sprejet je nov, definitivni pravilnik O. N. O.

Na sestanku zemaljskega veča Omladine, ki se je vršil na Vidov dan v Beogradu, je bil izdelan in poslan Središnjemu odboru v potrditev nov pravilnik omladinskih odsekov. Kot je sigurno vsem znano, smo se dosedaj nahajali v tem pogledu v nekem prehodnem stanju. Omladina N. O. v Dravski banovini je imela svoj začasni pravilnik, medtem ko se je drugod delalo po začasnem in zasilnem pravilniku, izdanem od strani Središnjega odbora.

Ker pa je bila ta končna redukcija pravilnika, izdelana in sprejeta na sestanku Zemaljskega veča Omladine, pred kratkim tudi potrjena in s tem za celo organizacijo v državi predpisana od strani Središnjega odbora, slopoma sedaj v novo razvojno fazo omladinskih odsekov N. O., ki so končno dobili neka osnovna in trdna določila, po katerih se imajo ravnati in delovati. Z ozirom na to, pa smatram za potrebno, da v svrhu večje jasnosti in lažjega razumevanja pravilnika iznesem in obrazložim nekoliko osnovnih misli, ki so nas pri njegovem izdelovanju vodile in na katerih je nov pravilnik osnovan.

Omladinski odsek je poseben del, nekaka sekcija široke organizacije Narodne Odrbane, osnovan v svrhu udovoljitve raznim posebnim potrebam Omladine in lažjega ter uspešnejšega delovanja organizacije kot celote.

Razumljivo pa je, da ne more biti član sekcije nekdo, ki ni član dolžne organizacije. Radi tega mora vsak omladinec biti najprej član N. O. kot tak (torci Krajevne organizacije N. O.) in šele potem lahko vstopi v vrste omladine. Ker pa lahko poslani v smislu pravil N. O. njen član le vsaka polnoletna oseba, zato zamore postati tudi članom omladine le vsak polnoleten državljan, star do 30 let. Ta starostna doba pa se v posameznih slučajih, ako razmere in interes organizacije to zahteva, lahko poviša.

Ako omladinsko starešinstvo nekoga izključi iz svojih vrst, s tem še ni rečeno, da je dolžnik prenehal biti član N. O. kot take. V ta namen je potrebna izključitev iz vrst članov Krajevne organizacije N. O. Kajti kot bomo pozneje videli, je usvojen za Omladino izredno strogo disciplinski pravilnik, ki mnogokrat določa kazen izključitve v slučajih, ko bi ne bila na mestu izključitev iz vrst N. O., to pa radi tega, ker se hoče s tem doseči, da bodo omladinske sekcije N. O. v resnici njeni najsigurnejši in najdiscipliniranejši temelji. Omenil bi še, da mora v splošnem, torej v principu, biti vsak član N. O. v starosti 21–30 let organiziran v vrstah Omladine N. O. in je torej v prvem redu podučen in odgovoren svojemu omladinskemu vodstvu.

Iz tega razvidimo, da razume pravilnik »omladino« v pravem pomenu te besede. Ne »mladina«, temveč »omladina«.

Kje so bile tiste gospe in gospodične, ki so tisti zimski večer norele za tuji-smučarji, kje je bila godba in zastave? Ni jih bilo na postaji pri sprejemu in jih tudi ni nikdar, ko je treba izkazati zahvalnost svojemu domačemu sportniku. Sramota!

nes po 15 letih teh velikih zgodovinskih borb spominjamo vseh naših zaslužnih vodilnih borcev, ki so s posebno preudarnostjo, odločnostjo in neustrašenostjo vodili vse akcije v slovenskem Korotanu. Naš narod jim mora zajamčiti trajen spomin in častna mesta v svoji sredini. S posebno hvaležnostjo pa se jih moramo spominjati pri vsaki priliki zlasti vsi borci, ki smo se borili v tistih težkih časih pod mlado jugoslovansko zastavo in njihovo odlično komando.

Kot prvega moža za narod in domovino velezaslužnega oficirja je omeniti našega junaškega narodnega generala Rudolfa Maistra, ki je Jugoslaviji s svojim junaštvom in odločnostjo po preobratu rešil Maribor in zavaroval vso severno mejo. Kot drugega narodnega junaka moram omeniti junaškega borca slovenskega Roža, generalštabnega majorja Lavriča, ki je takoj ob preobratu z maloštevilnimi slovenskimi dobrovoljskimi borci branil poldrugi mesec slovensko Ziljo in Rož na več kot 70 km dolgi fronti ter bil nazadnje v junaški obrambi slovenske Koroške težko ranjen. — Tretji narodni junak je poročnik France Malgaj, ki se je prvi ob preobratu dvignil za svobodo slovenskega Korotana ter s svojim junaškim pohodom na Velikovec z malo četico svojih borcev zadivil ves narod, a je pri obrambi svete koroške zemlje žrtvoval življenje za njo. — Izredne zasluge za našo severno mejo pa ima tudi sedanji naš minister za šume in rude dr. Ulmanski, ki je bil ob preobratu generalštabni polkovnik ter načelnik generalnega štaba II. vojnega okrožja v Ljubljani, kateremu gre zasluga, da je takoj ob preobratu odredil zasedbo slovenskega koroškega ozemlja v Rožu, da je šel v sredi januarja 1919 ponovno v Zagreb, da bi izposloval zasedbo Celovca in Gosposvete po srbskih četah, na drugi strani pa, da je s hitrimi odločitvami in primernimi ukrepi preprečil invazijo Slovenije po vračajoči se avstrijski armadi s fronte.

Obenem pa smo se dobro zavedali, da je tudi mnogo mlajših ljudi, katerim moramo na vsak način dovoliti kretanje v svojih vrstah. In ker nam zakon ne dovoljuje, da bi jih sprejemali kot svoje člane, je uvedena insitucija »pripravnog članstva«, kjer je mesto za vsakega omladinca, ki ima nekega dne namen postati član N. O. in s tem tudi njene Omladine. On nima sicer nobenih članskih pravic, ni član v pravem pomenu besede, temveč istomišljenik oziroma simpatizer, ki hoče s svojim vstopom v vrste »pripravnog članstva« pokazati svoj bodoči namen.

Poseben problem nam je bil stavljen v pregledu dijakov-srednješolcev. Oni v smislu srednješolskega zakona ne morejo biti niti člani, niti drugačni pripadniki našega pokreta. Zato tudi članstvo srednješolcev ni predvideno, pač pa je rečeno, da lahko posamezna srednješolska zavodna združenja vstopijo z vsem svojim članstvom kot kolektivni član v naše vrste.

Druga stvar, ki bo vsakega Narodnega odbranaša zanimala, pa je odnos omladinskih starešin do posameznih odborov N. O. V tem pogledu je osvojeno načelo najožjega in najhitrejšega sodelovanja. O vsakem svojem sklepu se mora namreč Starešina omladine predhodno posvetovati s predsednikom odgovarjajočega odbora N. O. (Mesni starešina s predsednikom krajevne organizacije, Oblasni starešina s predsednikom Oblasnega odbora in Glavni starešina s predsednikom Središnjega odbora). Vključ temu, da postane vsak starešina istočasno s svojim imenovanjem avtomatično polnopraven član odgovarjajočega odbora N. O. in njegove eksekutive, vendar je on dolžan, posvetovati se le s predsednikom odbora, to pa radi tega, da mu ne bi bilo treba čakati na sejo in s tem stvari zavlačevati.

Iz tega sledi, da je vsak starešina omladine odgovoren na eni strani svojemu predsedniku, na drugi pa svojemu nadrejenemu omladinskemu starešini, ki tudi odloča oziroma razsloja spreke med predsedniki posameznih odborov in njim dodeljenimi omladinskimi starešinami.

V teku dosedanjih izkustev pa smo prišli do prepričanja, da ne kaže puščati omladini vodstva velike administracije in blagajne. Ona itak nima velikih dohodkov, vsaka stvar pa stane. Zato je dolžan vsak odbor voditi poseben konto za svojo omladino in jo kar najbolj podpirati. Isto tako so omladinski funkcionarji upravičeni posluževati se pisaren, administrativnega materiala in drugih sličnih sredstev posameznih odborov NO. Torej bi bil nekaj izvleček tega odstavka podan v misli, naj se vsa administracija od strani iz omladinskih vrst, da iste postanejo gibkejši in imajo dovolj časa za drugo, važnejše delo.

Kot iz teh misli vidimo, je dana omladini neka določena samostojnost, postavljene pa so tudi meje, ki onemogočajo, da bi tu prišlo do raznih bolečnih sporov in eventualnega delovanja v dve nasprotni smeri.

Sedaj pa preidemo na samo organizacijo omladinskih odsekov. V tem pogledu je uvedeno načelo najstrožje odgovornosti. Na čelu sekcije stoji mesni starešina, ki je sam osebno odgovoren za vsako dejanje. Brezpogojno

se mora pokoravati vsem nadrejenim, medtem ko imajo podrejeni (tudi njegovi pomočniki in referenti) samo pravico nasveta. Isto velja v pogledu vseh ostalih starešin. Starešine si sami izbirajo svoje pomočnike (glavni starešina jih ima na pr. 3) in jih predlagajo v imenovanje. Od slučaja do slučaja se vrši sestanek mesnih starešin pod vodstvom oblasnega starešine. To je oblasno veče omladine, ki pa ima samo pravico nasveta in se mu oblasni starešina ni dolžan pokoravati. Slična je stvar z Zemaljskim večem omladine, s to razliko, da se tu sestajajo oblasni starešine.

Kot sem že omenil se prenaša, oziroma se nahaja, vsa oblast in odgovornost v rokah poedincev. Tu je nemogoče, da bi nekdo zahteval krivdo, ako je prestopnik izvršen. Ne more se skrivati za neki brezosebni odbor, odnosno v njegovo manjšino oziroma večino.

Novost pa je napram našemu začasnemu pravilniku v tem, da se poedini funkcionarji imenujejo ne pa volijo. Za ta sistem so govorila in njegovo potrebo dokazovala gola praktična izkustva v dosedanjem delu omladine.

Ena izmed glavnih zlih posledic sistema volitev med mladimi ljudmi je, da skuša po tem vsakdo, ki se mu veda z eno ali drugo stvarjo zameri, istega vreči. Pri tem ne jemlje v poštev objektivnih činjenic, temveč gleda na stvar popolnoma subjektivno in v tem smislu vrši propagando med članstvom. Drugo pa je, da izvoljen funkcionar nima nikdar liste avtoritete, ker si vsak mlad človek, ki še nima velikih življenjskih izkušenj, zaveda, da je njegov predpostavljen od njega odvisen in to dejstvo izkorišča v slabem in dobrem pogledu, kot je pač slučaj.

Da se pa prisili omladino na pošteno delo iz obraz v obraz je uveden sistem imenovanja. Celoten omladinski odsek stoji pod osebnim poveljstvom predsednika Središnjega odbora, ki ga v tem pogledu zastopa od njega imenovani Glavni starešina.

Vsakomur je dopuščena pritožba, izražanje negativnih lastnosti poedinih funkcionarjev, toda vse to le nadrejenim, od katerih je dolžni funkcionar odvisen. Vsako rovarjenje med članstvom pa se bo kaznovalo z izključitvijo.

Jasno pa je, da se bo pri imenovanju vedno upoštevala volja članstva. Kajti vsak drug način bi bil za organizacijo uničevalen. Toda kljub temu bodo funkcionarji imenovani, zato, da bodo lahko svoje delovanje vodili v interesu organizacije, kar lahko kontrolira le višje vodstvo, ki ima širše poglede in popoln pregled. Noben funkcionar pa ne sme biti suženj tiste večine, ki ga je izvolila, kot bi bil v slučaju volilnega sistema.

Kdor pogleda navedene misli in je imel posla kot organizator v omladinskih vrstah, bo uvidel pravilnost zavzele stališč. Računati je treba z včasih naravnost bolešno ambicioznostjo, lahkomišelnostjo in nevoščljivostjo, ki se baš med mladimi, še ne izgrajenimi in izkušenimi ljudmi tako često pojavlja. Med drugim je treba današnjo omladino navaditi priznavati avtoriteto, posebno v borbenem pokretu kot je naš, kajti edino, kdor to zna, bo po tem lahko tudi to avtoriteto predstavljal in usvajal. Kajti v tem problemu leži ena največjih rak-ran današnje družbe.

To so perspektive, s katerimi moramo gledati na nov pravilnik, ki bo v kratkem z vsem potrebnim komentarjem objavljen in predpisan.

Sancin Boris,
član Glavnega starešinstva O. N. O.

Službene vesti

SPREJEM TUJIH DRŽAVLJANOV NAŠE NARODNOSTI V NO.

Na tožadevna vprašanja naših krajevnih organizacij je Oblasni Odbor na svoji seji dne 7. t. m. v pojasnilo čl. 5 pravil NO rešil, da se tuji državljani naše narodnosti sicer lahko sprejemajo za člane Narodne Odrbane, ako so sicer zadostili pogojem, ki jih predvidevajo naša pravila. Pač pa mora vsak prosilec temeljito pojasniti in dokazati, iz kakšnih nagibov in vzrokov živi v naši državi. Velja naj načelo — kdor hoče živeti v naši državi, mora biti naš državljan.

SRESKA EKSEKUTIVA NARODNE ODbrane ZA SREZ RADOVLJICA NA JESENICAH.

Oblasni odbor je na svoji 4. seji dne 7. t. m. potrdil sestavo sreske eksekutive Narodne Odrbane za srez Radovljica s sedežem na Jesenicah in sicer:

Predsednik: Zvan Andrej, šolski upravitelj,
Člani: Fatur Filip, čestni nadzornik,
Hudina Ferdo, mag. pharm.,
Svetlin Jože, lov. uradnik in
Šega Boris, lov. uradnik.

V eksekutivo naj se pritegnejo še po eden zastopnik obstoječih krajevnih organizacij in vsi poverjeniki v srezu, v kolikor so izvršilni člani Narodne Odrbane.